Valtion nuorisoneuvosto

20.10.2022 VN/2090/2020

Lausunto
Valtion nuorisoneuvosto

Kirjallinen asiantuntijalausunto eduskunnan valtiovarainkunnan sivistys- ja tiedejaostolle

Asia: HE 154/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023
Teema: Nuorisotyö (29.91)

Tausta

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto on pyytänyt valtion nuorisoneuvostolta kirjallista asiantuntijalausuntoa valtion talousarviosta vuodelle 2023. Lisäksi neuvoston asiantuntijaa on pyydetty kuultavaksi jaostoon.

Lausuntoa pyydetään valtion talousarvion kohdasta nuorisotyö (29.91) seuraavista teemoista: Nuorisotyön tilanne, haasteet ja rahoitus, työpajatoiminnan jatkuvuus ja palvelujen saatavuus uudessa sote-rakenteessa.

Yleistä

Valtion nuorisoneuvosto on huolissaan nuorisotyön laskevasta määrärahasta tilanteessa, jossa koronakriisin jälkeen tulisi koko yhteiskunnan ja kaikkien hallinnonalojen voimin korjata nuorten hyvinvoinnin ongelmakohtia. Vuonna 2022 nuorisotyön määrärahataso on yhteensä 81,4 miljoonaa euroa. Vuodelle 2023 esitetty taso on 77,2 miljoonaa euroa, mikä merkitsee 4,1 miljoonan euron laskua. Vaikka väheneviä määrärahoja voidaankin etsivän nuorisotyön osalta korvata siirtomäärärahoista, on selvä uhka määrärahojen pysyvälle laskulle.

Vuoden 2020 Nuorisobarometrin mukaan nuorista kolme prosenttia oli käyttänyt työpajojen palveluja, kolme prosenttia etsivän nuorisotyön palveluja, kuusi prosenttia Ohjaamojen palveluja sekä neljä prosenttia muita nuorisotyön palveluja.[i] Valtion nuorisoneuvoston selvityksen mukaan koronakriisin myötä asetetut rajoitteet haastoivat nuorisotoimialan kykyä toimia nuorten hyvinvoinnin tukena. Nuorisotoimiala kuitenkin reagoi nopeasti – nuorisotyötä ja - toimintaa mukautettiin onnistuneesti kovassa paineessa. Nuorten kanssa toimivat henkilöt näkevät, että koronakriisin aikana palveluiden tarve kasvoi, mihin vastaaminen voi olla pitkäkestoinen prosessi. Nuorten välinen polarisaatio ja eriarvoisuus on lisääntynyt.[ii]

Nuorisotyön tilanne, haasteet ja rahoitus

Nuorisotyön momenteilta rahoitetaan nuorten kansalaistoimintaa, syrjäytymistä ehkäisevää kohdennettua nuorisotyötä (etsivää nuorisotyötä ja nuorten työpajatoimintaa), nuorisotyön ja -toimialan kehittämistä, tiedontuotantoa ja osaamisen vahvistamista (hankkeet ja osaamiskeskustoiminta) ja nuorisokeskuksia.

Nuorisotyö, erityisesti kohdennettu nuorisotyö, kohdistuu juuri haavoittuvimmassa asemassa olevien nuorten tukemiseen. Näiden määrärahojen väheneminen vaikuttaisi palveluiden heikentymiseen paikallisesti. Nuorten pitkäaikaistyöttömyys on jäänyt koronakriisin jälkeen vielä korkeammalle tasolle, joten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö ovat tulevina vuosina yhä tärkeämpiä korkeampaa työllisyysastetta ja koulutustasoa tavoiteltaessa. Korjaavien palveluiden tarve on alkanut lisääntyä vasta

arjen normalisoituessa. Valtion nuorisoneuvosto näkee, että kohdennettujen palveluiden resursseista ei tässä tilanteessa tule tinkiä.

Kohdennetun työn ohella on tärkeää panostaa myös peruspalveluihin. Valtionosuus kunnalliseen nuorisotyöhön on ollut noin kahdeksan miljoonaa euroa eikä nuorikohtaista summaa ole vuoden 2011 jälkeen korotettu inflaation mukaisesti. Vastaavasti kuntien omat panostukset paikallisen nuorisotyön ja –politiikan toimeenpanoon ovat lisääntyneet. Valtion nuorisoneuvosto katsoo, että kunnallisen nuorisotyön resursseja tulee vahvistaa.

Työpajatoiminnan jatkuvuus ja palvelujen saatavuus uudessa sote-rakenteessa

Valtion nuorisoneuvosto pitää hyvänä, että hallitus selvittää sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen sekä hyvinvointialueiden perustamisen lainsäädäntöuudistusten vaikutukset työpajatoimintaan. Työpajatyöryhmä tekee vuoden 2022 loppuun mennessä eduskunnalle selvityksen, johon kirjataan työpajatoimintaan vaikuttava lainsäädäntö, toimintaan vaikeuttavat säännökset, perustelut muutostarpeista ja suositukset työpajatoiminnan kehittämiseksi poikkihallinnollisesti joustavasti ja asiakaslähtöisesti. Valtion nuorisoneuvosto toivoo, että tavat nuorten palveluiden kehittämiseksi poikkihallinnollisesti kunnissa ja hyvinvointialueilla löydetään eikä hallintouudistus heikennä palveluita.

Helsingissä 20.10.2022

Valtion nuorisoneuvoston puolesta

Anna-Maria Tenojoki
pääsihteeri

[i] Berg, Päivi & Myllyniemi, Sami: Palvelu pelaa! Nuorisobarometri 2020. https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2021/03/nuorisobarometri-2020-web-1.pdf
[ii] Selvitys koronakriisin vaikutuksista nuorisotoimialaan. Valtion nuorisoneuvosto 2021. https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2021/09/Selvitys-koronakriisin-vaikutuksista-nuorisotoimialaan-loppuraportti-20.9.2021.pdf